

## Aikuisten perusopetuksen oppilaaksi ottaminen

OPEKAS 24.09.2026 § 59  
429/12.00.04/2026

### Toiminnan lakisääteisyys

Aikuisten perusopetuksen järjestäminen perustuu perusopetuslain (628/1998) 46 §:ään, jonka mukaan aikuisten perusopetukseen voi osallistua sen jälkeen, kun perusopetuslain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusopetuksen suorittaminen päättyy. Edellä mainitun perusopetuksen suorittaminen päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta.

Oppivelvollisuuslain 5 §:n mukaan oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla aikuisten perusopetukseen.

Aikuisten perusopetuksen kohderyhmiä ovat:

- perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleet nuoret, jotka eivät ole ehtineet saada perusopetuksen päättötodistusta valmiiksi oppivelvollisuusikäisinä tai joiden valmiudet ovat jääneet heikoiksi perusopetuksen aikana
- 17–25 -vuotiaat maahanmuuttajataustaiset, jotka eivät voi osallistua oppivelvollisuusikäisille järjestettävään opetukseen ikänsä takia, mutta tarvitsevat perusopetuksen päättötodistusta ja opiskeluvalmiuksia jatkaakseen opintoja toisella asteella
- muut maahanmuuttajataustaiset aikuiset, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, kuten luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia tai jotka tarvitsevat päättötodistusta päästäkseen jatko-opintoihin
- vangit, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus tai joilla ei ole tarvittavia opiskeluvalmiuksia jatkaakseen opintoja toisella asteella
- aikuiset romanit, joilla on vain vähän peruskouluopintoja tai peruskoulun päättötodistus puuttuu
- muut aikuiset, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun oppivelvollisuusikäisinä aikuiset, jotka opiskelevat yhtä tai useampaa oppiainetta aineopiskelijana ja/tai haluavat korottaa perusopetuksen arvosanoja.

Aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi suorittaa perusopetuksen oppimäärän, suorittaa perusopetuksen oppiaineita tai niiden osia

sekä korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja. Opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma rakennetaan sen mukaan, millaisia opintoja opiskelija tarvitsee, jotta hän pääsee opiskelutavoitteeseensa.

Kunnalla ei ole perusopetuslain mukaista velvollisuutta järjestää aikuisten perusopetusta. Mikäli kunta järjestää aikuisten perusopetusta, opetuksen laajuus ja tarjottavat vaiheet määräytyvät koulutuksen järjestäjän tekemien ratkaisujen sekä paikallisen koulutustarpeen perusteella, eikä laissa edellytetä kaikkien aikuisten perusopetuksen vaiheiden järjestämistä.

### **Järjestämistapa Äänekoskella**

Aikuisten perusopetusta on järjestetty Äänekoskella aiemmin kahdessa eri opetusryhmässä. Äänekosken lukion tiloissa on toiminut maahanmuuttajataustaisille nuorille suunnattu, oma ryhmä. Koulunmäen koulun Nuoren oma tie -erityisopetuksen ryhmässä on järjestetty opetusta opiskelijoille, joiden opinnot ns. lasten perusopetuksessa ovat pitkittyneet, ja jotka ovat ikänsä puolesta voineet siirtyä aikuisten perusopetukseen.

Valtuusto on talousarvion 2026 käsittelyn yhteydessä 8.12.2025 § 110 päättänyt lakkauttaa maahanmuuttajataustaisille nuorille suunnatun ryhmän kevätlukukauden 2026 päättyessä opiskelijamäärän vähäisyyden vuoksi. Erilliselle ryhmälle ei ennakoida jatkossakaan muodostuvan riittävää opiskelijamäärää, sillä Äänekoskelle kohdentuvien pakolaisten määrä on pienentynyt.

Äänekoskella oppivelvollisten nuorten tarvitsemat opinnot voidaan tällä hetkellä järjestää tarkoituksenmukaisesti Koulunmäen koulun Nuoren oma tie -ryhmän yhteydessä hyödyntäen olemassa olevaa henkilöstöosaamista, kieli- ja kulttuuritietoista pedagogiikkaa sekä joustavia yksilöllisiä opintopolkuja.

Aikuisten perusopetuksen sijoittaminen osaksi olemassa olevaa erityisopetuksen toimintaympäristöä mahdollistaa moniammatillisen tuen, joustavat opetusjärjestelyt ja henkilöstön erityisosaamisen hyödyntämisen ilman erillisen opetusryhmän ylläpitämistä.

Äänekosken kaupunki ja Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto (POKE) ovat lisäksi solmineet yhteistyösopimuksen, jonka mukaisesti POKEN tutkintoon valmentavassa koulutuksessa opiskelijoille on avautunut mahdollisuus hyödyntää Äänekosken kaupungin aikuisten perusopetuksessa tapahtuvaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korottamista osana opintojaan. Sopimuksen pyrkimyksenä on turvata siirtymä toiselle asteelle sekä parantaa perustaitoja ja ammatillisessa koulutuksessa onnistumisen edellytyksiä. Yhteistyösopimus mahdollistaa perusopetuksen päättötodistuksen täydentämisen myös ammatillisen koulutuksen yhteydessä, mikä vähentää erillisten aikuisten perusopetuksen ryhmien tarvetta.

## **Paikallinen ja seudullinen koulutustarve**

Aikuisten perusopetuksen säilyttäminen Äänekoskella on edelleen tarpeellista paikkakuntalaisten oppivelvollisten koulutuspolun turvaamiseksi. Perusopetuksen päättötodistuksen saaminen aikuisten perusopetuksen kautta turvaa vuosittain muutamien oppivelvollisten perusopetuksen päättötodistuksen saamisen ja siirtymisen toisen asteen opintoihin.

Äänekoski on pohjoisen Keski-Suomen kunnista ainoa, joka järjestää aikuisten perusopetusta. Äänekosken aikuisten perusopetukseen on ajoittain hakeutunut myös yksittäisiä nuoria muilta paikkakunnilta. Seudullista tarvetta on tiedusteltu pohjoisen Keski-Suomen sivistysjohtajilta. Tiedustelun perusteella naapurikunnilla ei ole sellaista opiskelijamäärää, joka edellyttäisi oman aikuisten perusopetuksen järjestämistä tai antaisi Äänekosken kaupungille signaalin seudullisen koulutuksen tarpeesta.

## **Johtopäätökset**

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi aikuisten perusopetus on tarkoituksenmukaista:

- integroida erityisopetuksen yhteyteen yksilöllisten opinpolkujen ja toisen asteen hakukelpoisuuden takaamiseksi
- rajata koskemaan vain paikkakunnalla väestötietojen mukaan asuvia oppivelvollisuusikäisiä opiskelijoita
- rajata opetus sisältämään vain päättövaiheen opinnot

Lisäksi aikuisten perusopetukseen hakemiseen tarvitaan selkeä, ajallisesti rajattu hakumenettely.

Yksittäisten, myöhään maahantulleiden nuorten osalta nämä rajaukset voivat tarkoittaa ohjaamista aikuisten perusopetuksen opintoihin paikkakunnille, joissa sitä järjestetään laajemmin.

Järjestelyillä turvataan aikuisten perusopetuksen saatavuus kaupungissa sekä hyödynnetään olemassa olevia tila- ja henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla. Koska aikuisten perusopetusta järjestetään jo tällä hetkellä pienimuotoisesti ja ensisijaisesti paikallisen koulutuspolun turvaamiseksi, opiskelijaksi tulisi ottaa lähtökohtaisesti vain Äänekoskella vakituisesti asuvia, oppivelvollisuusikäisiä nuoria.

Rajaus mahdollistaisi palvelutarpeen ennakoinnin, tarkoituksenmukaisen resursoinnin sekä sen, että rajalliset opiskelupaikat voidaan kohdentaa oman kunnan nuorille, joiden oppivelvollisuuden ohjaukseen liittyvistä tehtävistä kaupungilla on lainsäädäntöön perustuva vastuu.

Valmistelija: Vs. opetuksen ja kasvatuksen palvelukoordinaattori Sannamari Elomaa, puh. 0400 115 280, opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen 040 514 8102.

Esittelijä

**Päätösehdotus**

Opetus- ja kasvatustalautakunta päättää:

- 1) rajata aikuisten perusopetuksen koskemaan vain väestötietojen mukaan Äänekoskella asuvia oppivelvollisuusikäisiä nuoria;
- 2) järjestää ainoastaan aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opintoja; ja
- 3) että aikuisten perusopetuksen opiskelijaksi hakeudutaan ensisijaisesti vuosittain huhtikuussa järjestettävän erillisen haun kautta.

**Päätös**

Hyväksyttiin.

- - - -

Merkittiin, että kaupunginjohtaja Matti Tuononen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen

- - - - -